

فلسفه ابزاری در خدمت دین است

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با بیان اینکه فلسفه ابزاری در خدمت دین است، گفت: ملاصدرا معتقد است سیاست...

فلسفه ابزاری در خدمت دین است/ فلسفه با بی‌مهری مواجه نشود
 یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با بیان اینکه فلسفه ابزاری در خدمت دین است، گفت: ملاصدرا معتقد است سیاست خادم و نوکر و شریعت مخدوم است که باید فلسفه در خدمت شریعت باشد. فلسفه‌ای که به شریعت پشت کند و در خدمت شریعت قرار نگیرد از نگاه ملاصدرا اصلا فلسفه نیست.
 حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر "بهرام دلیر" عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و مدرس خارج فقه و اصول و فلسفه و عرفان در گفتگو با خبرنگار مهر در پاسخ به این سؤال که فلسفه در حوزه‌های علمیه چه جایگاهی داشته است، گفت: شخصیت‌هایی که امروز در جهان اسلام به‌عنوان فیلسوف مطرح هستند غالبا شخصیت‌های حوزوی هستند. به عناوین «شیخ« رئیس، «ملا« صدرا، «شیخ« اشراق اگر توجه کنید نام‌های حوزوی است.

وی افزود: در بعضی از محافل روشنفکری و بعضا محافل دور از فلسفه اسلامی خیال می‌کنند که فلسفه متعلق به افراد بیکار بوده و هیچ کارایی و جایگاهی در جامعه نمی‌تواند داشته باشد، اما قضیه از این قرار نیست. موضوع علم فلسفه به‌خصوص در حکمت متعالیه هستی‌شناسی است یعنی از نظر قلمرو موضوعی هیچ قلمرویی به قلمرو فلسفه نمی‌رسد، چون هر علمی مانند فیزیک، شیمی و ... را در نظر بگیریم از «هست«ی برخوردار است این هست را فلسفه بحث می‌کند.

دلیر با بیان اینکه مخالفت‌هایی که به صورت کلان با فلسفه صورت می‌گیرد را می‌توان به 3 دسته تقسیم کرد، تصریح کرد: یک‌سری معاند فلسفه هستند و از روی جهل و نادانی با فلسفه مخالفت می‌کنند یعنی یک صفحه از آثار فلسفی را نخوانده‌اند و با آن مخالفت می‌کنند. گروه دیگر بزرگانی هستند که فلسفه را خوب می‌فهمند و می‌دانند ولی در عین حال مخالفت‌هایی با فلسفه دارند که مخالفت آنها از سر دلسوزی است.

دلیر با بیان اینکه فلسفه برای هر استعدادی نیست و همه نباید به فلسفه ورود پیدا کنند، اظهار داشت: تنها شخصیت‌هایی که از استعداد خاصی برخوردارند و می‌توانند درک‌های مفاهیم علمی را دقیقاً فهم کنند می‌توانند فلسفه بخوانند، اما مخالفان دلسوز فلسفه نگران این هستند که مبدا شخصیت‌ها و اشخاص و طلابی که استعداد فلسفه خواندن ندارند وارد فلسفه شوند و چه بسا پیامدهای ناگواری از نظر اندیشه‌ای و فکری برایشان در پی داشته باشد. در واقع این افراد را نمی‌توان مخالف فلسفه دانست، بلکه آنها فلسفه را از آن مستعدان می‌دانند و هر شخصی را روا نمی‌دانند که به این مباحث وارد شود.

وی با اشاره به اینکه دسته سوم شخصیت‌هایی هستند متعلق به مکتبی فلسفی هستند و مکتب دیگر را نقد می‌کنند، اذعان کرد: در فلسفه مانند سایر دانش‌ها نقد و ابهام‌هایی وجود دارد یعنی مثلاً حکمت متعالیه، حکمت مشاء را نقد می‌کند یا اشراق از حکمت مشاء عبور می‌کند. نقدهای این‌چنینی را نباید مخالفت به شمار آورد اما شخصیت‌هایی که هیچ فلسفه نخوانده‌اند و از روی نادانی به جنگ فلسفه رفته‌اند و می‌روند معمولاً از باب عناد است.

این محقق و مدرس فلسفه تأکید کرد: در واقع آنهایی که از روی نادانی با فلسفه مخالفت می‌کنند تصورشان این است که فلسفه تیشه به ریشه دین می‌زند، در حالی که فلسفه ابزاری است در خدمت دین، به خصوص صدرالمآلهین وقتی که رابطه میان شریعت و فلسفه را بیان می‌کند می‌گوید: سیاست خادم و نوکر و شریعت مخدوم است که بایستی فلسفه در خدمت شریعت باشد. فلسفه‌ای که به شریعت پشت کند و در خدمت شریعت قرار نگیرد از نگاه ملاصدرا اصلا فلسفه نیست.

وی در پایان سخنانش اذعان کرد: فلسفه در حال رشد است و حوزه می‌تواند پاسخگوی پرسش‌های فلسفی قرار گیرد و جایگاه خود را پیدا کند. در این بین نباید فلسفه با بی‌مهری مواجه شود، بلکه برعکس باید شخصیت‌هایی برای گفتمان‌ها و بحث‌هایی که در جهان فکری و فلسفی مطرح می‌شود تربیت شوند.

"لازم به ذکر است رهبر معظم انقلاب اسلامی اخیراً در دیدار با اعضای شورای عالی حوزه‌های علمیه سراسر کشور بر ضرورت جدی گرفتن تحول در حوزه‌ها تأکید کرده و فرمودند مبنای اصلی کار در حوزه‌ها تربیت فقیه می‌باشد، اما لازم است در کنار توجه به این مبنای اصلی به آموزش و فراگیری علوم عقلی اعم از فلسفه و کلام نیز اهتمام شود."